

Martha-Anna Jarings

CATALIJN CLAES

Martha-Anna Jarings

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

1

Genade.

*Voor haar geloof heeft zij een tien
gekregen.*

Ze had haar zondagse kleren aan...

Na die zondag kwam er een dag regen.

*En bleek zij in waardeloze lompen
te staan.*

*En toen er geen droge kleren meer
waren,*

de vouw in haar rok verdwenen was,

omdat de lucht niet op wilde klaren,

gaf Jezus haar Zijn eigen naadloze jas.

Daarna werd zij alleen maar verlegen.

*Toen heeft haar geloof weer een tien
gekregen.*

Martha-Anna leunt met gesloten ogen tegen de hoge trijpen leuning van de stoel, het hele huis ademt de rust van de zondagse namiddag. De intense stilte geeft soms een suizing in Martha-Anna's oren; de statige Friese hangklok tikt als gewoonlijk de minuten in de eeu-

wigheid weg en flauw dringt de wind door tot in de studeerkamer van 'de oude Pastorij'. Zijn adem bespeelt de hangende wingerd, die met zijn ritselende blaadjes af en toe op het hoge raam tikt, één van de vele vensters die de pastorij rijk is en tegelijk doet hij het vuur in de haard opgloren. Blauwrode vlammetjes dansen zwijgend hogerop en 't koperen waterketeltje laat als in een diepe zucht een wolkje wasem los.

Martha-Anna opent haar ogen, komt verveeld uit haar stoel overeind, loopt naar het raam, drukt haar voorhoofd tegen het verkoelende glas en staart in de goed onderhouden tuin met zijn bijenkasten, de enige verpozing en hobby van Martijn Jarings. Dominee Martijn Jarings!

Gisteren nog had Martijn langs het kiezelpad alle afgevallen herfstbladeren bij elkaar geharkt; het was monnikenwerk geweest, want de wind, die zich gedroeg als een kwajongen, rukte de laatste vergeelde bladeren van de takken. De boomkruinen, nu kaal gewaaid en ontdaan van hun groene luister, lijken op lange knokige vrouwenarmen die zich stervend naar de langzaam schemerig wordende avondhemel uitstrekken; het wegvluchtende daglicht

spoedt zich als een donker wordende schaduw voort langs de hoge populieren van de ginder gelegen laan.

‘De natuur sterft,’ fluistert Martha-Anna, ‘en ik sterf ook, iedere dag een heel klein beetje, haast niet te zien, haast niet te voelen, maar toch doe ik het. Een stervend huwelijksleven met Martijn Jarings...’

Onder de leden van zijn gemeente is hij de knappe, graag geziene dominee, in zijn eenvoudige maar toch elegante kleding, sierlijk in zijn bewegingen, wat de schijn oproept van een aristocratische inslag, maar ook de man die achter zijn vriendelijke welgemeende glimlach een hard en doortastend karakter in zich meedraagt, even zwijgzaam als hardnekkig, die het leven en het geloof eerbiedigt als geen ander en daarom nederige onderwerping eist – van wie dan ook – aan de leer van God. Ze had hem al eens verweten: ‘Je bent een rechtstreekse reïncarnatie van een Farizeeër uit het Oude Testament.’

Martijn had gelachen, haar naar zich toe getrokken en haar wang gestreeld. Hij had langzaam geantwoord: ‘Dank je, ik zie het ergens als een compliment.’

Zo was het gegaan, denkt Martha-Anna en

trommelt met haar vingers een roffel op het glas. Buiten, waar het grijs van de avondschemer nu samenvloeit met de donkerte van de naderende avond, trilt aan de hemel een wazige ster in haar opkomende glans.

Op de drie-treeds blauwgranieten stoep voor de groene rasterdeur, die met zijn twee halve deuren en het koepelvormig bovenraam de voornaamheid van de pastorie nog beter uit doet komen, zit klagend miauwend Paulus, de drie jaar oude blauwgrijze kater en roept Martha-Anna uit haar gedachtewereld terug bij de dag van vandaag. Meteen schuift ze het raam omhoog, steunt met haar handen op de brede vensterbank, buigt zich voorover, duwt haar hoofd naar buiten en roept: 'Poes, poes, poes, Paulus kom maar, dan kan je door het raam. Kom! Ps, ps, ps.'

Achter haar wordt de kamerdeur geopend, Martijn komt binnen en met hem een tochtvlaag uit de lange marmeren gang, die zich vermengt met de wind die door het omhooggeschoven raam naar binnen dartelt. De felle trekking slaat speels Martha-Anna's rokken omhoog en laat haar goedgevormde benen zien. Papieren met aantekeningen en adressen van voorgenomen huisbezoeken dwarrelen door de kamer en val-

len als grote sneeuwvlokken her en der op de warm bruin getinte vloerbedekking neer.

‘Mijn hemel, Martha-Anna,’ roept Martijn uit, ‘doe dat raam dicht, je tocht hier weg.’ Haastig loopt hij de kamer binnen, grijpt de overgebleven papieren op het bureau bijeen en tegelijk valt met een harde slag de kamerdeur achter hem in het slot. De slag dreunt na door het huis; dominee Jarings schrikt ervan terwijl hij de papieren in de la legt.

Martha-Anna, nog steeds hangend uit het raam, roept: ‘De kat zit buiten.’

‘Dat weet ik,’ beaamt Martijn geduldig, ‘maar zou het niet beter zijn als je het raam dichtdeed en hem door de voordeur naar binnen liet?’

‘Dat zou het zeker,’ geeft Martha-Anna toe en zij maakt geen aanstalten om het raam te sluiten. ‘Maar zo vind ik het lolliger.’ En dan aandringend: ‘Houd me es vast, Martijn, dan schuif ik wat naar voren, Paulus zit hier onder het raam.’

Martijn doet Martha-Anna’s zin, met dat verschil dat hij haar met een: ‘Da’s geen manier van doen, je lijkt wel een uithangbord,’ naar binnen trekt en achter haar het raam haastig sluit.

‘En dat op zondag,’ gaat Martha-Anna er zachtjes honend op in. ‘Als Onze-Lieve-Heer zag dat ik hangend uit het raam Paulusje in mijn armen sloot, dan degradeerde Hij Martijn Jarings prompt van de kansel naar één van de achterste plaatsen in de diakenbanken.’

‘Waarom weer dat venijn, Martha-Anna?’ vraagt Martijn en fronsend kijkt hij naar zijn vrouw, die duidelijk ontstemd voor hem staat, het haar in de war, een kleur op haar wangen, en de ogen strijdlustig schitterend. Voor de zoveelste maal vraagt hij zich af, waarom ze de laatste tijd steeds verder bij hem wegglijdt. Ze was zo gelukkig toen ze hem trouwde – nu alweer drie jaar geleden – ze had een grote eerbied voor zijn geloof en voor zijn werk, beiden wisten hun plaats in het leven. Dat trouwe leven waar ze onverzettelijk veel van hielden.

Plotseling, als een bliksemslag uit heldere hemel, was Martha-Anna veranderd, of – bij nader inzien – waren beiden veranderd. Zijn vroom geloof noemde ze terloops in een gesprek ‘femelarij’ en de zondag daarop zei ze hem tijdens het koffiedrinken – hun gewoonte na de preek – ‘Jij bent een te strenge meester voor je onkundige volk. Je tekent hun jouw ‘Grote Meester’ af als het lot dat aanvaard

moet worden in voor- en tegenspoed. Waarom niet als de ‘Beschermer’ in dat alles? Want voorspoed kan soms groter tegenspoed in zich meedragen dan menigeen denkt’.

Terwijl Martha-Anna spottend vragend voor hem staat, tuimelen deze gedachten door zijn kop als buiten de herfstbladeren op de wind. Een verschrompeld blad ketst tegen het raam, glibbert naar beneden, blijft vergeten op de vensterbank liggen. Niet het na-, maar het doordenken kost hem moeite, het lukt hem niet.

Martha-Anna – zoals een speels kind wel eens doet – draait op één been in de rondte, verliest daarbij haar evenwicht, struikelt en Martijn kan haar nog net opvangen.

Van dichtbij kijkt hij nu in haar gezicht, de trek van spot is daarop verdwenen, schrik ligt er nu op te lezen. Haar ogen kijken hem geschrokken aan, even trillen haar lippen. Dan – even onverwacht plooiën haar lippen zich tot een glimlach, als ze zegt: ‘Dat was op het nippertje, Martijn, had je haast een gevallen vrouw in je armen gehad.’ Tegelijk vloeit het bloed donker naar haar wangen, ze slaat haar armen om zijn hals, duwt haar gloeiend gezicht tegen het zijne en drukt zich tegen hem aan.

Hij voelt haar lichaamswarmte door zijn kleren, ze opent even haar mond, wil iets zeggen, bedenkt zich en zwijgt.

Wonderlijk, vreemd schepseltje is zijn vrouw toch. Een onbegrijpelijk verlangen doortrilt hem, even drukt hij zijn voorhoofd in de zachtheid van haar hals. Waarom niet te doen waar ze met heel haar wezen naar verlangt? Ze is nu even bekoorlijk als verleidelijk. Waarom speelt de gedachte 'Barmhartigheid' door zijn hoofd? Waarom sluipt een weemakend verdriet zijn borst binnen?

Martha-Anna!

Ze is als een laatste geschenk van de liefde. Waarom dan te weigeren?

Maar – hij kan het niet!

Zo niet!

Martha-Anna zal dat begrijpen en ook respecteren.

Dat éne kan je niet, als een innerlijk tumult en onrust over beide kanten je verscheurt.

Want... het gaat niet goed tussen hem en Martha-Anna. Ze staan niet meer naast, maar tegenover elkaar.

Voorzichtig, bang haar te bezeren, maakt hij de handen rondom zijn hals los en met zachte drang dwingt Martijn haar terug in de diepe